

Hírt vagy életet?

Török László

Csoport: 7-8. osztályosok illetve középiskolások (kisebb változtatásokkal média szakos egyetemistáknak is ajánlható)

Körülmények:

tér: osztályterem közepén üres játéktérrel

idő: 2 x 45 perc

eszközök: „ID card” – csomagolópapíron, fénymásolt „kérdőív”, papír + íróeszköz, a telefonbeszélgetés hallott mondatai csomagolópapíron

Tanítási terület: a média világa; fényképezés-technika; (aktuál)politikai ismeretek, morális probléma vizsgálata

Téma: Az óra résztvevői egy komoly szakmai elismerés kapujában álló fotóriporter sorsával foglalkozva jutnak el egy etikai döntéshelyzet körülményéig.

Fókusz: Hogyan dönt valaki, amikor egy sűrített pillanatban a két adódó lehetőség közül kizárólag csak az egyik megvalósítható?

1. Kivel foglalkozunk ma? – ÍRÁSOS – BEFEJEZETLEN – ANYAG („IDENTITY CARD”)

Egy olyan fotóriporterről igyekszünk minél több információt adni és szerezni a kontextusépítés kezdeti szakaszában, aki komoly szakmai elismerés előtt áll, és egy majdani felkérés elfogadása hozza őt a drámaóra fókuszában álló döntéshelyzetbe. A drámatanár előre elkészíti annak az azonosító kártyának („ID CARD”) a kinagyított változatát, amelyen a központi figurával kapcsolatban már van néhány információ, a többi közös egyeztetés – mélyítést, hitelesítést szolgáló vita – alapján töltik ki.

A kontextus többi eleme a tanári közlésekből derül ki: napjainkban, egy újságírói konferencián vagyunk Párizsban, egy előkelő hotelben. Ezt a konferenciát kétévenként hívják össze, itt találkozik a szakma elitje, és általában itt dőlnek el az év rangos szakmai kitüntetései is. A plenáris ülések mellett különböző szekciókban dolgoznak a meghívottak az egy hét alatt. Megérkezéskor mindenki kap egy részletes azonosító kártyát, ezt végig viselnie kell.

„ID CARD”

KERESZTNÉV: Matthew

CSALÁDI NÉV: Bowlby

BECENÉV: (ragadványnév is kerülhet ide)

KOR:

CSALÁDI ÁLLAPOT:

MOBIL: 94/ 6302158

E-MAIL:

MUNKAHELY:

„TAJ”-SZÁM: 34394446

KONFERENCIAAZONOSÍTÓ: 009417

SZOBASZÁM: 340

SZEKCIÓ: Etikai kódex

DÍJAK: (fontos lesz tudni, hogy már érik a nagy elismerés...)

ARCKÉP: (jó lehetőség egy SZEREP A FALON jellegű listához)

2. Hol éli napjait hősünk? – TÉRMEGHATÁROZÁS, KELLÉKHASZNÁLAT

Járjuk be képzeletben a 304-es szoba minden zegzugát, szegletét, és – stílusosan – fényképszerű, aprólékos realitással írjuk le az elképzelt részletet!

A tanári kérdéstechnika sokat segít a mélyítésben. Már itt fontossá tehetők később jelentőssé váló adottságok. Például: egy mindig magával vitt kép vagy cikk; a Matthew megkérdőjelezhetetlen profizmusát alátámasztó kellékek; stb.

3. Mi minden történik a konferencián? – ÍRÁSOS ANYAGOK + ÁLLÓKÉPEK KÉPALÁÍRÁSSAL

Négy csoportban foglalkozunk a konferencia munkájával – akárha egy-egy szekció ill. kuratórium működésébe pillantanánk be –, de mind a négy vektor a figuramélyítés felé mutat!

- a) **Etikai kódex** – Írjon össze a csoport – a „szekció” – legalább 10 olyan mondatot, amely belekerül(het)ne egy, az újságírók munkáját globális értelemben szabályozó gyűjteménybe (jogok, kötelesek, tiltások, feltételek stb.)!

Ha az értékelő részben a csoport nem említené a bajbajutottaknak szóló segítségnyújtás esetét, a tanár – az óra fókusza miatt – javasolja e pont felvételét is a kódexbe!

- b) **Önéletrajz** – E konferencián mindig kérnek szakmai önéletrajzot azoktól, akik az elmúlt két év pályázatokra beküldött vagy számottevő helyen közölt fotói alapján valamilyen nagy, nemzetközi díj várományosai. Idén Matthew-tól is kértek ilyen önéletrajzot. Írjuk meg! – a tanár, a BEFEJEZETLEN ANYAG nevű konvenció módszerével adhat ehhez néhány mondatnyi segítséget.

- c) **Pályázati fotók** – Egy kuratórium a résztvevők által legjobbnak tartott saját fotók között válogat, hogy a konferencia végére összeállítsák egy vándorkiállítás anyagát. E csoport állóképben mutassa meg azt a három-öt képet, amelyet Matthew küldött be a bizottságnak!

Legfeljebb az egyes fotók témáját, a figurák elhelyezkedését tudjuk megmutatni, kompozíciót, színeket, tónusokat stb. nyilvánvalóan nem. Alkalmazhatjuk azt a megoldást, hogy szóval egészítjük ki a tettet, kommentárt fűzünk a képeinkhez.

Fontos, hogy kiderüljenek Matthew kvalitásai, például „jó szeme” van, bátorsága, extrém témaválasztása stb. A csoport készüljön arra, hogy képaláírással, kommentálással is bővítse az információt a megjelenítő szakaszban!

- d) **Kérdőív** – Aki meghívást kap erre a konferenciára, azt megkérik, hogy egy – különböző tanulmányok alapjául szolgáló – kérdőívet is töltsön ki. Ez a csoport Matthew válaszait dolgozza ki! (lásd melléklet!)

A kis csoportos egyeztetések után minden csoport munkáját megnézzük, közösen értelmezzük.

4. Mi lehet egy sürgős telefonhívás mögött? – NARRÁCIÓ, TELEFONBESZÉLGETÉS, FORRÓ SZÉK, ÖTLETROHAM

A tanár elmondja, hogy Matthew és társai esténként a hotel bárjában szoktak eleven, mélyre hatoló vagy éppen könnyed, szórakoztató beszélgetéseket folytatni. Ma is egy ilyen este van, a konferencia ötödik napja, még két nap és kiderül például az is, kinek a képeit válogatják be a vándorkiállításra. Matthew a társaság középpontja, éppen egyik afrikai kalandját meséli, amikor cseng a mobilja és a társak egy telefonbeszélgetés foszlányait hallják.

A TANÁRI SZEREJÁTÉK során a legfontosabb információk hangozzanak el – vagy kerüljenek ki a narráció után a csoport elé egy nagy papírra kiírva: ...pont most.../...biztosan ők azok?.../ ...igen, van esélyem.../ ...tudom, hogy neked életbevágóan fontos.../...azt faxon el tudod küldeni.../...tudod, hogy tudom.../...attól nem félek...

Miután Matthew letette a telefont, a csoport – FORRÓ SZÉK konvenció használatával – próbáljon meg minél többet megtudni a helyzetről, amelyet végül is elvállal. **Nem utolsó sorban azért, mert egykori kollégáját, egyik legjobb barátját feltehetően épp annak a terrorszervezetnek a golyója ölte meg, akiket most fotózni kellene!!**

Variáns munkaforma lehet, ha a tanár a játékos, talányokat kedvelő Matthew szerepében csak igennemmel válaszol, több bizatik így a csoport kérdéskultúrájára!

Kora reggel már indul is a repülőtérre. Ötletrohammal szedjük össze, hogy – a reptéri korlátozásokat és a vállalt feladatot (részben) ismerve – mit visz magával az útra!

5. Milyen akciót vállalt Matthew? – ÁLLÓKÉP-ÉPÍTÉS

Matthew egy terrorhelyzet kellős közepében találja magát, villámgyorsan cserélgeti különböző tudású gépeit, gyűlnek a filmkockák.

Hely, személyek, szervezetek, politikai oldalak... nem kell konkretizálni, ez a munkaszakasz éppen az általánosítható elemeket vizsgálja!

Régóta vágyott rá, hogy leleplező fotóival segíthessen leépíteni ezt az ultraradikális csoportot. Olyan állóképek (ld. Matthew felvételei!) – a tanulás érdekében lassú, alapos – létrehozását, folyamatos értelmezését irányítja a tanár, amelyben univerzális képkivágások jelennek meg, olyan alakok, gesztusok, viszonyok, amelyek a világ bármelyik pontján jelenthetik az erőszak pillanatait, az agresszor–áldozat viszony képeit. A tablót az érzékletesség megfogalmazásaival mélyíthetjük! Például: érzem a nyakamon a pisztolycső hidegét; halom a becsapódó gránátdarabok robaját; látom a... stb.

Csoportja, órája válogatja, hogy mennyi hiteles naturalizmust bír el e kihangosítás.

6. „Most mit tegyek?” – NARRÁCIÓ, BELSŐ HANG ILLETVE „MÉRLEG NYELVE”

A tanár narrációval vázolja fel azt a pillanatot, amelyben a játékos hozhatják meg Matthew döntését.

Egy igazi dilemma felvázolására kellene törekedni, két, valóban egymásnak feszülő erős oldal felvázolásával!

Elemek: **1.** Matthew nagyon dolgozik. Közel van az események gócpontjához. Kattog a gép, és kattog a fejében a kivételes szakmai pillanat, ráadásul néhány merénylő maszkja félrecsúszik, látható, tehát azonosítható az arcuk, a leleplezés és a halott barátra való emlékezés belső motivációja nagyon erős. Az egyik gép memóriája éppen betelt, cserélni készül, amikor... **2.** Észreveszi, hogy az egyik merénylő, aki át akart szaladni a tér egy másik pontjára, egy repeszdarabot kap a combjába, és az általános káoszban éppen mellette esik össze, lábából spriccel, ömlik a vér, egy azonnali szorító kötéssel talán meg lehetne akadályozni a halálát. A merénylőn már nincs maszk, Matthew szemébe néz, a combját szorítja és angol nyelven segítségért rimáncodik. Matthew e pillanatban nem tudja eldönteni mit csináljon... Fotózzon tovább, vagy mentse meg a vérző ember életét?!

A BELSŐ HANG (vagy: MÉRLEG NYELVE) – viszonylag ismert – konvenció segítségével járjuk körül e döntéshelyzet összes lehetséges dimenzióját! A tanár Matthew-ként középen állva reagáljon a jobbról (fotózzon tovább!) ill. balról (mentse meg!) érkező hangokra!

7. Mi történt egy hónap elteltével? – ÍRÁSOS ANYAGOK

A tanár nem közli – azaz nem dönti el(!) –, hogy mi történt abban a pillanatban. Az óra reflektív szakaszának keretében a foglalkozás eleji négy kis csoport vizsgálja meg a lehetséges kimeneteleket.

A tanár csak a csoportokkal közli – vagy húzhatja ki az alábbi pontok alapján megírt szerepcédulák közül –, hogy milyen nézőpontból reagáljanak.

- A megmentett merénylő levele** – Matthew segítségével túlélte sebesülését a terrorista. Felépülése után levelet ír Matthew-nek. Hálás? Fanatikus? Döntse el a csoport!
- A főnök vagy megbízó laudációja** – Matthew kiállításának megnyitóján vagyunk, s megbízója olvassa a megnyitó szöveget, amelyben az elkészült képekről, és Matthew hősiességéről is sok szó esik.
- A főnök vagy megbízó által írt felmondó levél** – miután Matthew nem teljesítette a szerződésben vállalt feladatát.
- Matthew naplóbejegyzései** – a csoport döntheti el, hogy Matthew milyen irányú döntése utáni bejegyzéseket fogalmaz meg.

8. Kerülhetnék-e ilyen helyzetbe? – ANALÓGIA

A foglalkozást lezáró rövid beszélgetésben próbáljunk meg olyan élethelyzeteket említeni, amikor hasonló dilemmával (*nem a dolog tartalmáról, inkább intenzitásáról van szó!*) találhatnánk magunkat szembe!

Melléklet – kérdőív

**Szeretettel köszöntjük szakmai konferenciánkon!
Kérjük, hogy – egy átfogó tanulmány elkészítése végett –
válaszoljon az alábbi kérdésekre!**

1. Mi a három legfontosabb indoka annak, hogy újságíró lett?

1. ....
2. ....

3. ....
2. Milyen tulajdonságok alapján választott/választ magának szakmai példaképet?
 .....
 .....
 .....
3. Soroljon fel olyan társadalmi eseményeket, amelyeken izgalmas, maradandó pillanatok örökített meg ill. áll szándékában megörökíteni!
 .....
 .....
 .....
4. Melyek azok a témák, amelyekkel kapcsolatban nem szívesen vállalna tudósítást?
 .....
 .....
 .....
5. Nevezzen meg 5-10 olyan híres embert – az élet legkülönbözőbb területeiről – akiről örömmel készítené portrészorozatot!
 .....
 .....
 .....

Felderítők

Wenczel Imre

Csoport: a drámában már nem teljesen járatlan, 13-14 éves tanulók

Tér: a létszámnak megfelelő, mozgásra is alkalmas, tiszta padlójú (parkettás, műpadlós vagy szőnyegpadlós) terem

Időtartam: két tanóra együtt

Eszközök: a létszámnak megfelelő székek, képek (pl. a felderítő csoportról, „a felderítendő terepről”), írószerszámok, csomagolópapír, a tanulóknak néhány üres lap

Megjegyzés: a tanulók olyan ruhában érkezzenek a foglalkozásra, amelyben könnyen tudnak mozogni, akár kúszni-mászni

Cél: annak feltárása, hogy milyen lehetőségei vannak egy vezetőnek arra, hogy segíthessen egy – a csoporttagok által elutasított – csoporttag beilleszkedésében

Tanulási terület: katonai felderítőcsoportok működése; csoportkohézió és faji előítéletek; áldozatok egy közösségért; a II. világháború amerikai hadseregének rejtjelezései; navaho indiánok a felderítők között

A téma: egy amerikai felderítőcsoport kiképzésének problémái a II. világháború idején, 1943 elején

A fókusz: Hogyan segíthet egy vezető abban, hogy csoportjának fejlődését, teljesítőképességét ne akadályozzák az egyes tagok (faji) előítéletei?